

Ärende: VN/2383/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till förordningar som gäller en reform av yrkeshögskolorna finansieringsmodell

Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeshögskolor

1. I 12 § i förordningsutkastet föreslås att 95 procent av den basfinansiering som avses i 43 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen bestäms på basis av verksamhetens omfattning, kvalitet, och genomslagskraft och 5 procent på basis av övriga utbildningspolitiska samt forsknings- och utvecklingspolitiska mål (strategibaserad finansiering). Enligt förslaget är finansieringsandelen som fastställs på basis av utbildningen 75 % och finansieringsandelen som fastställs på basis av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten 20 %.

Anser ni att det föreslagna inbördes viktningsvärdet mellan finansieringsgrunderna är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 1:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande och stöder viktningsvärdet mellan de olika finansieringsgrunderna.

2. Det föreslås att det till finansieringsandelen för utbildningen (13 §) fogas en finansieringsandel som baserar sig på antalet nya studerande som inte tidigare har avlagt högskoleexamen enligt det finländska utbildningssystemet eller tagit emot en studieplats som leder till högskoleexamen.

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 2:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt, och betonar vikten av att trots denna nya andel i modellen inte helt stänga dörrarna för studerande som har en tidigare examen på samma nivå eller har tagit emot en studieplats. Önskvärt vore också att sådana studerande som avbrutit sina studier före examen, och sedan ansöker om förnyad studierätt för att slutföra sin första examen inte belastar högskolornas resultat på denna indikator - dvs att de inte skulle räknas in i kvoten som nya studerande med tidigare studierätt. Arcada vill också vikten av att

utvärdera effekten av denna nya finansieringsandel efter något år, både med avseende på studerandes beteende och på konsekvenserna för olika högskolor i landet.

3. Det föreslås att bestämningsgrunderna för den strategibaserade finansieringen (14 §) ändras så att den andel av finansieringen som stöder statsrådets högskole- och forsknings- och utvecklingspolitiska mål (s.k. programfinansiering) stryks. I fortsättningen föreslås strategifinansieringen grunda sig på en andel som stöder högskolans strategi och förnyelse.

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

-

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 3:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt

4. Övriga kommentarer angående utkastet till statsrådets förordning

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande.

Undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för yrkeshögskolornas basfinansiering

5. I 1 § i och bilagan till undervisnings- och kulturministeriets förordning föreslås följande kriterier för beräkning av finansieringsandelen för utbildning samt respektive viktningar:

- 1. Antal nya förstagsstudenter som börjat studera vid yrkeshögskolan 3 %**
- 2. Antal yrkeshögskoleexamina som avlagts vid yrkeshögskolan 56 %**
- 3. Det totala antalet studiepoäng som avlagts i öppen yrkeshögskoleundervisning, som fristående studier, i förberedande utbildning för invandrare och i specialiseringsutbildning, 5%**
- 4. Antalet studenter som avlagt studiehelheten yrkespedagogisk lärarutbildning 2 %**
- 5. Antalet studiepoäng som avlagts på basis av samarbetsavtal mellan högskolorna 1 %**
- 6. Poängsumman för svaren i den riksomfattande enkäten för studerandespons 3 %.**
- 7. Antalet sysselsatta i Finland som avlagt yrkeshögskoleexamen vid yrkeshögskolan per kalenderår, ett år efter att examen har avlagts, 2 %**
- 8. Poängsumman för svaren i den riksomfattande karriäruppföljningsenkäten, 3 %.**

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 5:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt, men vill framhäva att punkt 8, dvs poängsumman för svaren i den riksomfattande karriäruppföljningsenkäten, inte i särskilt hög grad mäter det den är avsedd för, nämligen hur kvaliteten i utbildningen motsvarar

arbetslivets behov. I stället mäter den framför allt hur mycket resurser högskolorna sätter in på att kontakta sina alumner och aktivera dem för att besvara frågorna. Vidare är det rent strukturellt en mätare som - till den delen de tidigare studerandena verkligen svarar - mäter effekten av åtgärder som högskolorna utfört under föregående avtalsperiod. Sedan dess har utvecklingen utan tvekan i alla yrkeshögskolor varit rask, eftersom förändringarna och behoven i arbetslivet förändras mycket raskare än så. Det betyder att denna mätares styrande effekt för att utveckla högskolans verksamhet med sikte på framtidens arbetsliv är minimal.

6. Enligt det nya beräkningskriteriet som gäller antalet nya förstagsstudenter föreslås en viktning på 3%.

Detta genomförs enligt förslaget genom en överföring från de finansieringsfaktorer som gäller antalet studiepoäng som avlagts i öppen yrkeshögskoleundervisning, som fristående studier, i förberedande utbildning för invandrare och i specialiseringsutbildning. Viktningen av den nya finansieringsandelen föreslås vara 5% (för närvarande 8%).

Beräkningen av antalet nya förstagsstudenter ska göras utifrån utfallet för det sista året som finns tillgängligt (situationen i juni).

Anser ni att den föreslagna nya finansieringsfaktorn är ändamålsenlig?

-

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 6:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt och betonar vikten av att en förstagsstudenterkvot som beräkningsgrund onte får omöjliggöra för övriga studerandegrupper att få en studieplats. Och likaså vore det viktigt att högskolans egna studenter som hoppat av, men vill ta upp sina studier igen, med förnyad studierätt, inte belastar högskolans resultat på denna mätare.

7. Finansieringsfaktorn gällande viktningen av antalet yrkeshögskoleexamina som avlagts vid yrkeshögskolan under kalenderåret förblir enligt förslaget oförändrad. Däremot föreslås preciseringar i beräkningen av denna finansieringsfaktor:

- **I viktningen av antalet yrkeshögskoleexamina föreslås ändringar i fråga om koefficienterna för tiden för avläggande av examen och för avläggande av en annan examen på samma nivå. Enligt momentet viktas vid beräkningen av antalet examina antalet examina som avlagts inom den målsatta tid som avses i 14 § i yrkeshögskolelagen med koefficienten 1,8 (för närvarande 1,5).**
- **Om den som avlagt examen tidigare har avlagt en lägre högskoleexamen eller en yrkeshögskoleexamen vid en finländsk högskola viktas den andra examen därtill med koefficienten 0,5 (för närvarande 0,7). Övriga koefficienter förblir oförändrade.**
- **En teknisk ändring som föreslås är att examina i koefficientklass 1 inte längre räknas upp i bilagan till förordningen, utan grupp C (koefficient 1) omfattar alla sådana examina som inte ingår i grupp A (koefficient 3) eller B (koefficient 1,75). Den föreslagna ändringen påverkar inte förhållandet mellan högskolorna i fråga om finansieringen, men däremot undviker man onödiga ändringar i förordningen under avtalsperioden, om det införs någon ny examensbenämning som inte gäller grupp A eller B.**

- **Artenom-examen (YH) upphöjs till samma koefficientklass, 1,75, som formgivarexamen (YH). I övrigt föreslås inga ändringar i fråga om koefficientklass.**

Anser ni att förslaget om en höjning av koefficienten (1,8) för den målsatta tiden är ändamålsenligt?

-

Anser ni förslaget om en sänkning av koefficienten för en annan examen på samma nivå (0.5) ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 7:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt, men vill föreslå att den kumulativa effekten av alla åtgärder för att öka andelen förstagångsstuderande utvärderas - både ur sökandes perspektiv och ur högskolornas perspektiv, och naturligtvis i relation till det övergripande målet att öka andelen per årskull som avlägger högskoleexamen.

8. I beräkningen av finansieringen föreslås att studiepoängen för öppna studier endast beaktas i fråga om personer som har en finsk personbeteckning.

Avgränsningen förutsätter ändringar i fråga om datainsamlingen, och föreslås träda i kraft för avlagda studiepoäng från och med 2024.

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 8:

-

9. I 2 § i undervisnings- och kulturministeriets förordning och i bilagan till den föreslås beräkningskriterierna för finansieringsandelen för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet:

- 1. Extern finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet 12 %**
- 2. Antalet avlagda högre yrkeshögskoleexamina 6 %**
- 3. Antalet publikationer, offentliga produktioner inom konst och konstindustri, audiovisuella material samt data- och kommunikationstekniska program 2 %**

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 9:

-

10. Enligt förslaget höjs viktningen av beräkningskriteriet för extern finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet till 12 procent (för närvarande 11 procent).

Finansieringen enligt yrkeshögskoleprofilering (10 miljoner euro) överförs enligt förslaget så att den ingår i den kalkylerade finansieringen, och därför bör finansieringsandelen för FoUI-verksamheten höjas. Höjningen genomförs genom en sänkning till 2 % (för närvarande 3 %)

Anser ni att förslaget om en höjning av viktningen i fråga om beräkningskriteriet som gäller extern finansiering ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 10:

-

11. Det föreslås ändringar i beräkningen av beräkningskriteriet för extern finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet. Extern finansiering viktas med koefficienten 1,3 för sådan finansiering som har angetts i följande av undervisnings- och kulturministeriet fastställda kategorier i samband med insamlingen av uppgifter om forskningsfinansiering:

1. ramprogramfinansiering direkt från Europeiska unionen eller annan kvalitetsmässigt konkurrensutsatt EU-finansiering,
2. övrig EU-finansiering,
3. utländska fonder och stiftelser,
4. internationella organisationer.
5. annan utländsk finansiering.
6. inhemska företag,
7. utländska företag.

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 11:

-

12. Det föreslås ändringar i fråga om beräkningen av finansieringen i enlighet med de klasser som ingår i datainsamlingen som gäller publikationer. I klasserna E1-E3, F och I viktas antalet publikationer med koefficienten 0,4. Klass E1-E3, F och I är följande:

- populärvetenskaplig artikel i publikation eller i samlingsverk eller populärvetenskapligt blogginlägg (E1),
- populärvetenskaplig monografi eller icke-referentgranskad monografi (E2), populärvetenskapligt redaktörskap (E3),

- offentlig konstnärlig och konstindustriell verksamhet (F);
- audiovisuellt material samt data- och kommunikationstekniska program (I)

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 12:

-

13. För beräkningen av högskolornas finansiering år 2025 och 2026 föreslås det en förändringsbegränsning.

Enligt förslaget kan en yrkeshögskolas finansiering, som inte innefattar den strategibaserade finansieringsandelen, minska med totalt högst 3 procent jämfört med föregående års finansieringsnivå som ställts i relation till den kalkylmässiga finansiering som är tillgänglig under finansieringsåret. Eventuella underskott som orsakas av beräkningen av gränsen fördelas högskolesektorsvis mellan högskolorna i förhållande till deras finansiering. En motsvarande begränsning gällde åren 2021–2022.

Anser ni att förslaget är ändamålsenligt?

Ja

Synpunkter, ändringsförslag eller övriga kommentarer om förslag 13:

-

Annat Ni vill yttra er om gällande förslaget

14. Er bedömning av förslagens konsekvenser för högskolorna, högskolesystemet och samhället

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på alla punkter, och vill därtill föreslå att en utvärdering av effekterna görs efter några år med den nya finansieringsmodellen. Den ska dock inte göras utifrån utfallet 2025, eftersom det bygger på data från åren 2021-2023, dvs åtgärder som vidtagits före modellen publicerats.

En konsekvens inom högskolorna är att högskolans intjäningslogik blivit ännu mer svåröverskådlig och komplex, vilket försvårar ledningens uppgift att förankra den i högskoleorganisationen och leda på ett inkluderande och engagerande sätt.

15. Eventuella andra kommentarer om förslagen som helhet beaktat, förordningsutkasten eller arbetsgruppens övriga förslag

I de förberedande utredningarna och diskussionerna kring finansieringsmodell framfördes från flera håll att redan modellen som gäller 2021-2024 är komplex och mycket detaljstyrande. Med den nya modellen har komplexiteten ökat och detaljstyrningen med den. Detta i kombination med att modellen bygger så kraftigt på historiska data är inte ägnat åt att öka högskolornas profilering, och

högskolestudiernas individualisering. Inte heller stöder modellen förutsättningarna för nya modiga initiativ på högskolefältet.

Annat ni vill yttra er om gällande arbetsgruppens förslag

16. Arbetsgruppen lade också fram förslag som inte föreskrivs genom förordning. Sådana var bland annat

- **Universitets- respektive yrkeshögskolelagen möjliggör att UKM även kan bevilja högskolorna resultatfinansiering på basis av högskolans framgångsrika verksamhet. Arbetsgruppen föreslog att man utanför den kalkylerade finansieringsmodellen ska ta i bruk en särskild incentivbelöning för sådana funktioner som är svårast att mäta (till exempel välmående på arbetsplatsen och bland studerande, ledning, samarbete med intressentgrupper). Enligt förslaget skulle det inte nödvändigtvis anslås någon incentivbelöning för varje år. De teman som är föremål för granskning kunde också variera från år till år.**
- **Arbetsgruppen ansåg att det behövs en mer djupgående granskning av behoven av stora förändringar på systemnivå, av förfaranden i fråga om den finansiering och styrning som ska stödja granskningen samt av en reform av forskningsstödet. En forsknings- och utvärderingsbaserad beredning bör inledas så snart som möjligt.**

Eventuella kommentarer gällande arbetsgruppens övriga förslag:

Yrkeshögskolan Arcada Ab ansluter sig till Arene rf:s utlåtande på denna punkt och vill ytterligare konstatera att oförutsägbar premiering eller resultatfinansiering inte skapar incentiv för långsiktigt arbete - särskilt då basfinansieringen sett till den totala volymen nationellt är så knapp att yrkeshögskolorna bara knappt klarar att sköta sina basuppgifter med den.

Då det gäller arbetsgruppens förslag att det behövs en mer djupgående granskning av stora förändringar och att den beredningen i så fall ska inledas så snart som möjligt, vill Arcada stöda tanken helhjärtat. Det behövs en sådan och arbetet mehöver verkligen inledas så tidigt som möjligt så att högskolorna kan planera sin verksamhet långsiktigt och lita på att de ekonomiska förändringarna är i någon mån förutsägbara.

Forsskåhl Mona
Yrkeshögskolan Arcada